

Dönem : 4
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 315

Afyonkarahisar Milletvekili Ali İhsan Ulubahşi ve Isparta Milletvekili Yusuf Uysal'ın, Haşhaş Ekicileri ile İlgili Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanun Teklifi ile Afyonkarahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 2 Arkadaşının, Haşhaş Ekimiyle İlgili Bazı Cezaların Affı Hakkında Kanun Teklifi ve C. Senatosu Afyonkarahisar Üyesi Mustafa Çelik ve 17 Arkadaşının, 1974 - 1975 Ekim Döneminde Ruhsatlı Alanlarda Yapılan Haşhaş Ekim Fazlalığına Ait Cezaların Affına İlişkin Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu. (2/450, 2/473, 2/478)

Afyonkarahisar Milletvekili Ali İhsan Ulubahşi ve Isparta Milletvekili Yusuf Uysal'ın, Haşhaş ekicileri ile ilgili suç ve cezaların affı hakkında kanunun teklifi (2/450)

Millet Meclisi Başkanlığına

Haşhaş ekicileri ile ilgili suç ve cezaların affı hakkında kanun teklifimiz, gerekçesi ile birlikte takdim olunmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygı ile arz ederiz.

16 . 7 . 1975

Afyon
A. İhsan Ulubahşi

Isparta
Yusuף Uysal

GEREKÇE

Haşhaş, ekimi, 29 Haziran 1971 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanmış 1 . 7 . 1974 tarihinde ise, bazı bölgelerde sınırlı olarak ekim izni verilmiştir.

Ekicileri müşkül duruma düşürmemek için lüzumlu tedbirlerin ekim müsaadesi verildiği sırada alınması lâzım gelirken, bu tedbirlerin zamanında alınmaması yüzünden, 3491 sayılı Kanununun 1470 sayılı Kanunla değişik 27 nci maddesinin (A) bendini ihlâl ettikleri iddiasıyla, 4 549 haşhaş ekicisi hakkında kamu davası açılmıştır. Böylece, 4 549 ekici ailesi ile, bunların akraba ve diğer yakınlarının huzurları bozulmuştur.

Onbinlerce insanı huzursuzluktan kurtarmak maksadıyla, bu af kanunu teklifini hazırlamış bulunuyoruz.

Afyonkarahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 2 arkadaşının, Haşhaş ekimiyle ilgili bazı cezaların affı hakkında kanun teklifi (2/473)

28 . 10 . 1975

Millet Meclisi Başkanlığına

Haşhaş ekimiyle ilgili bazı cezaların affı hakkındaki kanun teklifimiz, gerekçesiyle birlikte sunulmuştur. Gereğini rica eder, saygılar sunarız.

Afyon
Süleyman Mutlu

Amasya
Vehbi Meşhur,

Uşak
Ahmet Yılmaz

GEREKÇE

Haşhaş ekme yasağını Ecevit Hükümeti 1974'te kaldırdı ve yedi ilimizde yeniden haşhaş ekimine karar verdi.

Ancak bu defaki haşhaş ekiminin yasal koşulları yasaklanmadan önceki ekimden farklıydı.

Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununda 1959 yılında yapılan değişiklikle, haşhaş ekimi bildiri usulüne bağlanmıştı. Ekici Toprak Mahsulleri Ofisine verdiği bildirimde ekim yapacağı tarlasını ve ekim alanını yazardı. Ayrıca üreteceği afyon miktarını da bildirirdi. 1971 yılında bu bildiri yöntemi bırakılmış ve izin yöntemi getirilmiştir. Bakanlar Kurulunca haşhaş ekimi kararlaştırılan yerlerdeki çiftçiler, ekim yapacakları tarlayı ve ölçüsünü bildirerek izin ister izin belgesinde belirtilen yerde ve ölçüde haşhaş ekebilir.

Fakat bu izin yöntemi uygulanmadan haşhaş ekimi yasaklandı. Bu bakımdan katı bir uygulama hiç yapılmamıştı. Ve çiftçi bu konuda bilgi sahibi değildi. Bundan başka kadastro veya tapulama işlerinin çok ağır yürümesi yüzünden çiftçiler tarlalarının metrik sistemle ölçülerini bilmemektedirler. Haşhaş genellikle kıraç yerlerde iyi yetişiyor. Buralar ise tapulama sırasının en geç geleceği bölgelerdir. Yani haşhaş ekilen tarlaların büyük bir bölümünün kesin ölçüleri yapılmamıştır. Bu nedenle çiftçi tarlasının geleneksel ölçüsünü bilmekte ve fakat metrekaresini bilmemektedir.

Özellikle gerek izin isteme kâğıtlarında ve gerekse izin belgelerinde tarlaların ölçüsü «dönüm» olarak belirtilmiştir. Haşhaş ekicisi ise dönüm sözcüğünün yasalara göre dekar karşılığı kullanıldığından genellikle haberdar değildir. Geleneksel dönüm ölçüsü 1,5-2 dekara kadar değişmektedir. Resmî belgelerde dönüm dendiğine göre haşhaş eken çiftçiler bunu dekar olarak anlamamakta haklıydılar. Bu yüzden çiftçinin ektiği haşhaş alanı genellikle izin belgesinden fazla çıkmıştır. Aslında tarlanın ölçüsünde bir fazlalık çıkmışsada izin istem kâğıdını da çiftçinin yazdığı tarla sınırlarının doğru olduğu görülmüştür. Yani izin belgesinde belirtilen ölçüde fazla olan kısımda belgelerde yazılı sınırın içinde bulunmaktadır. Demek ki, çiftçinin kaçak bir ekim yapma kastı yoktur.

Özetle haşhaş ekimi konusunda gerek yasa ve yönetmeliklerin ilk defa uygulanmaya başlaması gerekse çiftçinin tarlasının kesin ölçüsünü bilmemesi gibi nedenlerle çok geniş bir köylü kitlesi suçlu duruma düşmüştür. Bu nedenle haklarında ceza kovuşturması yapılan haşhaş ekicilerini mağdur görmek zorunlu olmaktadır. 1974-1975 ekim dönemindeki fiillerinden dolayı Toprak Mahsulleri Ofisi Yasasının 1970 sayılı Kanunla değişen 27 nci maddesine muhalefetten ve haklarında ceza verilenlerin cezalarının affı ve bu nedene dayanan kovuşturma ve yargılamaların durdurulması gerekmektedir. Kanun teklifinin 1 nci maddesinde fiiller tanımlanmış ve af hükmü belirtilmişti.

2 nci madde yürürlük tarihini ve 3 nci madde kanunu yürütecek makamı göstermektedir.

AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ SÜLEYMAN MUTLU VE 2 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Haşhaş Ekimiyle İlgili Bazı Cezaların Affı Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1974-1975 haşhaş ekimi döneminde Bakanlar Kurulunca haşhaş ekimi yapılması tespit olunan bölgelerde izinsiz haşhaş ekme veya haşhaş ekimine ait yetkili makamlarca verilen izin belgelerinde yazılı yüzölçümünden fazla haşhaş ekme veya izinsiz ekilen haşhaş bitkisini imha etmemek suretiyle 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 1470 sayılı Kanunla değiştirilen 27 nci maddesine aykırı fiiller işleyenlerin hükmedilen cezaları affedilmiştir.

Yukarıda gösterilen fiiller hakkında kovuşturma yapılamaz ve başlayan kovuşturma ve yargılama durdurulur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

C. Senatosu Afyonkarahisar Üyesi Mustafa Çelik ve 17 Arkadaşının, 1974-1975 Ekim Döneminde Ruhsatlı Alanlarda Yapılan Haşhaş Ekim Fazlalığına Ait Cezaların Affına İlişkin Kanun Teklifi (2/478)

Millet Meclisi Başkanlığına

1974-1975 Ekim Döneminde Ruhsatlı Alanlarda Yapılan Haşhaş Ekim Fazlalığına Ait Cezaların Affına İlişkin Kanun Teklifimiz gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğini rica eder, saygılar sunarız.

26.11.1975

Afyonkarahisar Senatörü
Mustafa Çelik

Burdur Senatörü
Ekrem Kabay

Uşak Senatörü
Ahmet Tahtakış

Konya Senatörü
Fakih Özlen

Afyonkarahisar Milletvekili
Süleyman Mutlu

Afyonkarahisar Milletvekili
Sükrü Yüzbaşıoğlu

Uşak Milletvekili
Ahmet Yılmaz

Denizli Milletvekili
Hüseyin Erçelik

Uşak Milletvekili
Kadir Özpak

Denizli Milletvekili
Hüdaî Oral

Konya Milletvekili
İsmet Büyükyaylacı

Denizli Senatörü
Hüseyin Atmaca

Konya Milletvekili
Hüseyin Keçeli

Burdur Milletvekili
Osman Aykul

Burdur Milletvekili
Ali Sanlı

Konya Milletvekili
Mustafa Üstündağ

Kütahya Milletvekili
Haşim Benli

Konya Milletvekili
Ali Kökbudak

GEREKÇE

Haşhaş ekimi yasağının kaldırılması yurt ölçüsünde sevinç yaratmış, özellikle haşhaş ekim bölgeleri çiftçileri geçimine, kesimine önemli katkısı nedeniyle, bu karardan sonsuz memnurluk duymuşlardır.

Bu arada aldıkları ruhsat gereğince ekime başlayan çiftçiler ekimden önce saha ölçümü yapılmamış olması diğeri de özellikle kadastrosu yapılmamış bölgelerde dönüm ile dekar arasındaki farkı ayırt edememek yüzünden hiçbir zaman % 5'i bulmayan fazla ekim yapmak durumunda kalmışlardır.

Bu oluş kontrol sırasında meydana çıkınca kanun gereğince haklarında takibata geçmiştir.

Hemen söylemek yerinde olur ki, aslında haşhaş ekicisi eskiden beri afyon kaçakçılığına yönelik olmadığı gibi haşhaş kozasının çizilmeden alınmasını öngören bugünkü sistem de afyon kaçakçılığını olanaksız hale getirmiş bulunmaktadır.

Bu durumda 1974 - 1975 Ekim yılında sırf ruhsata bağlı ekim miktarındaki % 5'i bulmayan ve ekim kontrolü sırasında tespit edilerek söktürülen ruhsat miktarından fazla ekimden doğan kamu davalarının ve kesinleşmiş mahkûmiyetlerin bir defaya mahsus affı adalet ve amaca uygun görülerek ekli kanun teklifi sunulmuştur.

CUMHURİYET SENATOSU AFYONKARAHİSAR ÜYESİ MUSTAFA ÇELİK VE 17 ARKADAŞININ
TEKLİFİ

1974 - 1975 Ekim Döneminde Ruhsatlı Alanlarda Yapılan Haşhaş Ekim Fazlalığına Ait Cezaların Affına
İlişkin Kanun Teklifi

MADDE 1. — 1974 - 1975 Ekim döneminde ruhsatlı yerlerde ölçü hatası yüzünden meydana gelen fazla haşhaş ekimi dolayısıyla ceza kovuşturması yapılmaz. Verilmiş mahkûmiyetler bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 2/450, 473, 478

Karar No. : 7

30 . 4 . 1976

Yüksek Başkanlığa

Afyonkarahisar Milletvekili Ali İhsan Ulubahşi ve Isparta Milletvekili Yusuf Uysal'ın, haşhaş ekicileri ile ilgili suç ve cezaların affı hakkında kanun teklifi, Afyonkarahisar Milletvekili Süleyman Mutlu ve 2 arkadaşının, haşhaş ekimiyle ilgili bazı cezaların affı, hakkında kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu Afyonkarahisar üyesi Mustafa Çelik ve 17 arkadaşının, 1974 - 1975 ekim döneminde ruhsatlı alanlarda yapılan haşhaş ekim fazlalığına ait cezaların affına ilişkin kanun teklifi; komisyonumuza havale olunmakla ve ilgili Bakanlık temsilcileri de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

Komisyonumuz: Afyonkarahisar Milletvekili Ali İhsan Ulubahşi ve Isparta Milletvekili Yusuf Uysal'ın teklifini esas almak ve diğer teklifleri bununla birleştirmek suretiyle görüşmelere başlamış ve tümünü kabul ederek maddelerin müzakeresine geçmiştir.

Teklifin 1, 2 ve 3 nci maddeleri kanun tekniğine uygunluk yönünden birleştirilmiş ve 1974-1975 Ekim döneminde işlenen fiilleri de içine alabilecek şekilde affın kapsamı genişletilerek 1 nci madde yeniden düzenlenmiştir.

Teklifin 4 ve 5 nci maddeleri 2 ve 3 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Teklif başlığı madde metninde yapılan değişikliklere uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere işbu rapor saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı

Sakarya Milletvekili

N. Lâtif İslâm

Afyonkarahisar Milletvekili

A. İhsan Ulubahşi

Artvin Milletvekili

E. Şadi Erdem

Kayseri Milletvekili

Hayrettin Nakiboğlu

İmzada bulunamadı

Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

A. Doğan Oztunç

Oylamada bulunmadı

Ankara Milletvekili

Muammer Alıcı

Gümüşhane Milletvekili

M. Orhan Akkoyunlu

Niğde Milletvekili

Yaşar Arıbaş

Tunceli Milletvekili

Süleyman Yıldırım

Sözcü

Mardin Milletvekili

Talât Oğuz

Ankara Milletvekili

İ. Hakkı Köylüoğlu

İstanbul Milletvekili

F. Gülhis Mankut

Siirt Milletvekili

Abdülkerim Zilan

Oylamada bulunmadı

Urfa Milletvekili

Celâl Paydas

AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ ALİ
İHSAN ULUBAŞI VE İSPARTA
MİLLETVEKİLİ YUSUF UYSAL'IN
TEKLİFİ

*Haşhaş Ekicileri ile İlgili Suç ve Cezaların Affı
Hakkında Kanun Teklifi*

MADDE 1. — 3491 sayılı Kanunun, 1470 sayılı kanunla değişik 27 nci maddesinin (A) bendinde yazılı cezalara mahkûm olanlar, fer'î ve mütemmim cezaları ile ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilmişlerdir.

MADDE 2. — 1 nci maddede belirtilen cezaları gerektiren fiiller hakkında takibat yapılmaz.

MADDE 3. — Bu Kanun, 16 Temmuz 1975 tarihine kadar işlenmiş olan suçları kapsar.

MADDE 4. — Bu Kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini, Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN METNİ

*Haşhaş Ekimiyle İlgili Suç ve Cezaların Affı
Hakkında Kanun Teklifi*

MADDE 1. — 1974 - 1975 Ekim döneminde, 3491 sayılı Toprak Mahsulleri Ofisi Kanununun 1470 sayılı Kanunla değiştirilen 27 nci maddesinin (A) bendi hükmüne aykırı fiilleri işleyenler hakkında takibat yapılmaz; bu fiillerden dolayı hükümlenen cezalar, ceza mahkûmiyetlerinin sonuçlarını da kapsamak üzere affedilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 4 nci maddesi, 2 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 5 nci maddesi, 3 nci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.